

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE

ÚSTAV FILOZOFIE A RELIGIONISTIKY

obor: filosofie

TEZE DISERTAČNÍ PRÁCE

Jiří Klouda

Ontologie a fenomenalita dějinnosti

/Historicity as Ontological and Phenomenological Problem/

Školitel: Prof. Pavel Kouba

2015

Základní myšlenkové východisko práce spočívá v možnosti paralelního vývoje moderní západní historiografie a filosofie. Zkoumání je vedeno otázkou, co se filosofie může naučit z proklamovaných „konců“ metafyziky, filosofie a dějin, jak se to stalo téměř tradicí v západním intelektuálním klimatu po druhé světové válce. Mohlo by tedy být i pro filosofii zajímavé sledovat, jak se s údajným koncem dějin vypořádala historiografie – což má i tu výhodu, že paralelní „krize“ historiografie se jeví jako poměrně plastický děj, analyzovatelný v základních krocích jako opuštění tzv. historicismu, konfrontace s metodami věd o člověku a renesance historiografie spojovaná s přijetím kulturně-antropologického paradigmatu. Filosofický rozbor a promyšlení toho, jak se v nastíněném vývoji proměnilo chápání dějinnosti (otázka, co vlastně je předmětem historiografie, není nijak samozřejmá), by mohl být proto inspirativní a přinést nové světlo na chápání předmětu ontologicky orientované filosofie („bytí“) (§ 1). Taková analýza je proveditelná jako zkoumání filosofických předpokladů obecné historiografie, jimž se věnuje první část práce.

Podstatným krokem této analýzy je

že zatímco „konec filosofie“ či „metafyziky“ se v posledních desetiletích stal obecným, ale kontroverzním a nejednoznačným sloganem, v historiografii zůstal postmodernisty proklamovaný „konec dějin“ okrajovou epizodou, a naopak došlo od 70. let k nebyvalému kvantitativnímu i

kvalitativnímu rozvoji dějepisectví pod vlajkou kulturalistické historiografie či historické antropologie. Explikace vývoje modelů jednání a vědění v historiografii (1. oddíl, §§ 2-5) by tak mohla i pro filosofii vést k zajímavým závěrům, přinejmenším proto, že i přes vlivy z jiných oborů má dějepisectví svou vlastní tradici a imanentní logiku a zůstává do značné míry autonomním přístupem k realitě. Potud by o něco jednoznačnější překonání „konce dějin“ v historiografii mohlo poskytnout inspiraci pro filosofii v situaci „konce filosofie“ (2. oddíl, §§ 6-8).

Literatura a prameny

/1/

Koselleck, R., *Die Herausbildung des modernen Geschichtsbegriffs* (s. v. „Geschichte, Historie“, oddíl V.), in: O. Brunner – W. Conze – R. Koselleck (vyd.), *Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache im Deutschland*, sv. , Bd. II, str. 647-691, Stuttgart 1992 (1. vyd. 1975).

Koselleck, R., *Vergangene Zukunft. Zur Semantik geschichtlicher Zeiten*, Frankfurt am Main: Suhrkamp 1989 (1. vyd. 1979).

Hardtwig, W., *Die Verwissenschaftlichung der Historie und die Ästhetisierung der Darstellung*, in: R. Koselleck et al. (vyd.) *Formen der Geschichtsschreibung* (Theorie der Geschichte. Beiträge zu Historik, IV), München: DTV 1982, str. 147–191.

/2/

Kant, I., *Idea všeobecných dějin ve světoobčanském ohledu*, přel. O. F. Babler, in: *Filosofický časopis*, 38, 6, 1990, str. 818–827.

/3/

Droysen, J. G., *Historik. Vorlesungen über Enzyklopädie und Methodologie der Geschichte*, vyd. R. Hübner, München – Berlin: R. Oldenbourg 1937.

/4/